

801 ex. vel tum vero videri poterit et cognosci, digne Deo faciunt officia in ecclesiis Christi,
802 sicut — verissime testor — perfectius non vidi alios in quolibet loco celebrantes nec diligentius consuetudine cotidiana pro vestra incolomitate et christiani imperii stabilitate intercedere.

Illorum siquidem conversationem et vitam a viro perfecto et iudice incorrupto et misso fideli Widone¹ audire potestis^a; qui, eorum omnia scrutans, agnovit, quid egissent vel qualiter vixissent.

Nec ego tardus fui eos ammonere de honestate monasterialis vitae, sicut illi ipsi testes sunt, si quis eorum testimonio credendum putat. Neque illorum scio culpas in accusatores suos, cur eos tanto prosequantur odio.

Et mirum, quid se in alienam — contra edictum legis — messem mittere velint²; Rom. 14, 4. hoc idem prohibente egregio doctore³, ubi ait: 'Tu quis es, qui alienum servum iudicas? Suo domino stabit aut cadet; stabit quidem, potens est Dominus statuere eum'. Habet enim Tyronica^{a*} civitas pastorem⁴, in moribus electum, in praedicatione devotum, Luc. 12, 42. qui tritici mensuram familiae Christi optime ministrare novit. Vigilet unusquisque pastor super gregem suum, ne quis in eo gratiae Dei desit; ut, cum pastor omnium adveniat, dignos eos inveniat perpetua remunerari mercede.

De concursu^b vero et tumultu, qui ortus est in ecclesia beati Martini vel foras in atrio, in conspectu illius testor, qui singulorum corda considerat, quod nec me exhortante vel praesciente vel etiam volente factus est. Nec umquam me maiori esse angustia in alienis peccatis, quam tunc temporis me fore fateor. Nec, quantum intelligere potui vel audire, fratrum consilio quicquam inde gestum est. Immo nec voluntatem eorum agnoscere potui, ut fieret; nec ullus Deum timens vel suae salutis curam habens, ut non dicam facere, sed etiam nec cogitare debere non dubium est^c.

Numquid non missus auctoritatis vestrae, vir venerabilis Teotbertus, decem^d et novem dies pro hac inquisitione inter nos fuit; etiam et per vices accusatores nostri cum eo? Quos volebat flagellavit; quos volebat in catenam misit; quos volebat iurare fecit; quos placuit, ad vestram vocavit praesentiam.

Frustra ego tanto tempore serviebam domino meo Iesu Christo, si in tantum illius me misericordia et providentia deseruit, ut in tam impium scelus in diebus senectutis meae caderem. Sed verissime absque omni dubitatione fateor: nec tantum me^e mereri velle auri, quantum tota habet Francia, ut ex meo consilio vel preparatione tam periculosus tumultus in ecclesia Christi esset adunatus. Ego vero, pauper et peregrinus in hoc seculo^f, Deum timeo, perpetuae salutis animae meae quantulumcumque curam habens; quamquam minus perfecte hoc in vita claruisset mea. Et maxime nunc in diebus senectutis et infirmitatis meae⁵ praecavendum mihi novi tam inmanissimum sceleris pondus; qui iudicium vitae meae mihi adpropinquasse non ignoro. Huius iudicii timore a tumultu huius seculi — vestrae beatitudinis consilio — me liberavi⁶, ut quietus Deo soli servirem pro vobisque in remunerationem omnium bonorum, quae mihi Deo propitiante egistis, cotidianis intercederem^g lacrimis.

Ceterum huius tumultus rationem secundum veritatem, quantum intellegere valui, vestrae excellentiae pandere non erubesco, nemini parcens, quominus^h veritati testimonium proferam.

^a) audiri potest *H.* ^{a*)} Tyranica *corr. in -onica H.* ^b) concurso *H.* ^c) sic *H.* *Fortasse scripserat Alcvinus: ut fieret, quod nec ullum Deum timentem vel suae salutis curam habentem, ut non dicam facere, sed etiam nec cogitare debere, non dubium est. J.* ^d) decim *H.* ^e) me *addidit J.* ^f) s^olo *H.* ^g) intercedere *H.* ^h) qui minus *H.*

1) *Britannici limitis comite.* 2) *i. e. Theodulfus episcopus Aurelianensis.* 3) *Paulo apostolo.*
4) *Iosephum archiepiscopum.* 5) *Cf. supra p. 169 n. 6; p. 387.* 6) *Ex hoc loco apparet contentionem illam Theodulfo et fratribus S. Martini Turonensibus incidisse post deposita ab Alcvino negotia saecularia; v. epp. 229. 232. 235 supra p. 374. 378. 380.*